

Ilyen öltözetben jelentek meg némely Magyar Fő Asszonyok az
császári széken, a Betsből Hazá jövők Koronának fogadására. Febru. 18da napján 1791
Hadi Történ. II^{ik} Szék 254

H A D I
ÉS MÁS NEVEZETES
TÖRTÉNETEK.

Molt BÉTSBEN, Februáriusnak 5-dik Napiján,
1790-dik Esztendőben.

A' Gládovai újabb Tudósítások szerént,
pénzt 's holmi drágaságokat is jó formán
kaptak a' miéink, a' *Negodinnál* történt dia-
dalmas verékedésben. — Meg is érdemlet-
ték, mert oroszláni szívvel tusakodtak!

A' *Tseh Ország*i Regementek, mind
vissza hívják, a' kik belőlök szabadsággal
oda voltak, és úgy készülnek, hogy minden
lépten nyomon szembe szállhassanak, ha úgy
fog kívántatni, az ellenséggel. Úgy beszél-
lik, hogy a' *Tseh Ország*i seregek száma,
ha mind együtt lejend, közel reá megy
160 ezerre. — Azokból a' 6 gyalog Rege-
mentekből is, mellyek a' télen által *Béts*,

L

és

és *Poson* között feküdtek, meg indúlt már oda némelly rész, még az el múlt hónapban; a' több rész pedig még ebben a' hónapban fog előbb nyomúlni *Austriába*, a' mint ez az itt következő elő adásból nyilván ki tertzik:

- 1.) A' *Vallis Reg.* jéből 2. Batalion, Jan. 24-dikén indúlt *Bétsből*, *Tseh Ország* felé: megy *Kollinba*.
- 2.) A' *Wartensleben*-éből 2 Bat. Jan. 26-kán indúlt hasonlóképpen *Bétsből* *Tseh Ország* felé: megy *Kuttenbergbe*.
- 3.) A' *Wolffenbüttel*-éből 2 Bat. Febr. 14-dikén fog *Bétsből* indulni: megy *Cremsebe*, melly *Austriában* vagyon, *Bétshez* 8 mértföldnyire, a' *Duna* partján.
- 4.) A' *Callenbergéből* 2 Bat. Febr. 16-dikán indul: megy *St. Pöltenre*, *Bétshez* 6 mértföldnyire.
- 5.) A' *Brentánoéből* 2 Bat. Febr. 18-dikán indul: megy *Sichartskirchenbe*.
- 6.) A' *Brechainville*-éből 2 Bat. Febr. 26-dikán indul *Posonból*: megy *Stokerauba*, *Bétshez* 4 órányira.

Ámbár a' *Tseh Országin* kívül *Gali-tziában* is lessz feles számú seregünk: marad mindazáltal a' *Török* ellen is annyi népünk, hogy ha nem készül is meg (a' minthogy nehezen is) *Jasszban* a' békeffég, még is

re

reményljük, hogy az Oroszokkal eggyesülve, nevelherjük az idén is a' Portán vett győzedelmeinknek számát.

Ez alkalmatossággal kívántunk némelly jegyzéseket ide iktatni, az Ő Felsége Ármátiájában lévő Regementekről:

Azok, mint tudni való, két félek, úgy mint: *Gyalogok* és *Lovasok*. A' *Gyalogok*nak száma megy 80-ra. Ezek között 39 *Német*, 11 *Magyar*, 8 *Horvát*, 5 *Belga*, 3 *Slavoniai*, 3 *Pattantyús*, 2 *Székely*, 2 *Olasz*, 2 *Oláh*, 2 *Bánáti*, 2 *Várörző* (Garnifon) 1 *Stabsz Gyalog*. — A' *Lovas* Regementek szám szerént 34-en vagynak, úgy mint: 9 *Hűszár*, 9 *Vasas*, 7 *Drágonyos*, 6 *könnyű Lovas* (*Cheveaux legers*) 2 *Karabélyos*, 1 *Stabsz Drágonyos*. Az úgy neveztetett *Uhlánusok*, *Lengyelek*, széllyel vagynak hányva a' könnyű *Lovasok* közzé. — Mind a' *Gyalog*, mind a' *Lovas* Regementek fel vagynak nagyobb és kisebb részekre osztva: amazok t. i. *Batalionokra* és *Kompániákra*; ezek pedig *Osztályokra* (*Divisions*), *Szadrónokra* és *Tzúgokra*. — Egy *Gyalog* Regementben rend szerént 3 *Batalion* vagyon; de újra meg győzettetvén Ő Felsége, e' jelen lévő háborúban Hazánk-fijai virézségekről, a' *Magyar Gyalog* Rege-

menreket 4-dikkel is szaporította. Minden Batalion ismét 6 Kompániákra osztatik fel. (2 Kompániát egy szóval Osztálynak (Divisio) neveznek). Egy Kompánia nevezet alatt, kerek számra szólván, 200 ember értetődik. Mindazáltal hol többől áll az, hol kevesebből. Ha egy Kompániát 200 főre teszünk, a' szerént egy Batalion 1200, egy Regiment 3600 *), a' Magyar Regimentek pedig 4400 emberből fognak állani. A' Lovas Regimenteknél több a' külömbfég, az Osztályok számára nézve, mint a' Gyalogoknál, a' Batalionokra nézve. Mert a' Magyar Lovas Reg. ekben 5, a' könnyű Lovasokban, és már most a' Drágonyosokban is 4, a' Vasasokban pedig 3 Osztály vagyon. Eggy Osztályban, kerek számra szólván, 400 Legény 's ugyan annyi ló vagyon: és így egy Svadronban 200 formán, egy Húszár Reg. ben mintegy 2000, a' könnyű Lovasoknál 's Drágonyosoknál 1600, a' Vasasoknál pedig 1200. Egy Tzúgban 45 Legény formán vagyon. —

(Hogy

*) Ez csak most vagyon. Mert rend szerént a' 3-dik Batalion 4 Kompániákból áll; tsupán a' két első, mellyek *Tábóri Batalionoknak* (Feldbataillon) neveztetnek, szoktak 6 Kompániákat foglalni magokban.

(Hogy a' Fejedelem a' már fenn álló Regimentek számát szaporítja inkább Batalionokkal, Kompániákkal 's Osztályokkal; mint sem új Regimenteket állít fel: az onnan nagyon, mivel egy tanulatlan Regimentel sok baj volna, míg azt a' hartz mezejére ki lehetne állítani; a' midőn ellenben egy új Batalion vagy Osztály, 's egy két Kompánia, ha már gyakorlott és tanult Vitézek közzé szerkeztetik bé, igen rövid idő alatt könnyű 's jó móddal neki válik a' Katonaságnak. — Ugyan csak fognak két új Regimentek fel állíttatni: 1 Stabsz Gyalog, és 1 Stabsz Lovas; de a' mellyeknek csak a' lessz a' köteleffégek, hogy a' Magazinokat strázsályák, és a' Transportokat kíséreffék. Világos kék ruhájok leszzen, veres hajtókára.)

Szebenből írják, hogy *Maurojenit* (kinek már a' minap *Kutsuk* díjjára lett jutását hírelték) fő Kormányozójává tette a' Porta mind azon seregeknek, mellyek a' *Dunától* fogva, egész az *Adriai Tengerig* fekszenek. — Bajos ott nagyvá lenni, a' hol leggyakrabban bé telik:

Tolluntur in altum,
Ut lapsu graviore ruant.

Fel mennek, hogy annál nagyobb eszenek.

Béts.

Ő Felsége egészségbéli állapota miben legyen, maga tulajdon szavaiból, mellyeket
a'

a' napokban szóllott egy kedves Magyar Grófjához, bőven meg lehet érteni. Ezek azok: „49 ezteendő ember vagyok. Most vólnék úgy szólván a' leg szebb időmben 's imhol ezt beteg ágyomban kénytelenítetem tölteni. — Isten tudja, meddig kell még így gyötrődnöm!“ — Tegnap előtt ugyan csak jobbarskán érzette magát, és ezt a' szomorú történetet beszélette meg indulva az említett kedves Grófjának. *Galiziából* írják, úgymond, nekem, hogy egy Magyar kereszttől hasította magának késsel a' hasát, azután a' bélinek esett, és azt ki szaggatta; de midőn még ez által sem költ vólna ki egészen erejéből, a' májját, szivét 's a' t. kezdé tajtékot turva tépni, míg oda nem lett. — Bizonyosan nem lehet tudni, mi vitte ezen szerentséltet, arra a' maga ellen el követett szörnyű kegyetlenségre. — Tisztelessen vólt öltözve, és halála után 300 aranyat találtak a' zsebében.

Erzsébet fő Hertzegné szülésének napja az ajtó előtt áll. Már minden Templomokban el kezdtek érette a' közönséges könyörgések tartatni, mellyeknek rövid summája az, hogy a' Hertzeg Affzony szerentséssen hozhassa magzatját a' Világra. — Egyébaránt frissen vagyon a' fő Hertzegné; az el múlt Vasárnap is benn vólt a' Redutban

ban a' fő Hertzeggel, és Testvérjével Generál H. *Württemberg* gel együtt. H. *Württemberg* zöld Magyar ruhában, topánkáffan jelent meg — Az az előtt való Redutban történt, hogy a' sebes forgás közben ki találta karjai között szalasztani egy Legény, a' vele tántzoló iffjú Leányzót. Ez szegény, a' mint el esett, a' fejét úgy tsapta a' gráditsba, hogy fél hólttan vitték ki a' tántzolók között, 's nem sokára azután meg is holt. — Ez nagyon sok, *Redut* májnak. — A' *Skutariü* Basa addig ugrált, hogy a' lába ki fizamodván, egyszerre csak le rogyott, 's ötöt is ki kellett vinni. — Sok esik a' szegény *Skutariü* Basán!

Azt írják *Montenegróból* is, hogy az oda valók ugyan be fizettek az el múlt Decembernek vége felé két ízben a' *Skutariü* Basa alatt lévő Törököknek. Tudniüllik az említett hónapnak 20-dikán fel kerekedtek 2000-en a' *Montenegróiak* között, és a' *Rudinei* környékről, melly *Montenegróhoz* 30 mértföldnyire vagyon, olly feles számú marháikat 's juhaikat el hajtották a' Törököknek; hogy tsupán 4 ember hijjával tértek vissza; még is midőn fel osztottak a' nyereségen, közöttök egynek egynek 4 marhája, és 32 juha jutott. A' marhákra 's juhokra vigyázott Törökök között 25-öt halva hagytak. —

Hat

Hat nappal ezután újra szerentsét próbáltak a' Montenegróiak, még pedig már ekkor 3000-en. Reá ütöttek ugyan is *Sabiak* nevezetű Várookra a' Törököknek; a' Várnál 15 Törököt ki végeztek a' világból, 27-en meg sebesítettek, az egész környéket rúzzel vassal el pufztították, és igen sok Törököt megöldöstek. Még tartott a' viaskodás, midőn 16 fegyveres hajó jött a' Törököknek segítségére. A' hajón mindenikén 40 *Skutari* béliek voltak. A' Montenegróiak még meszsziről észre vették a' hajókat, azért is magok közzül egy részt eleibek küldöttek azoknak, melly a' *Skutari* bélieken, midőn éppen ki szállottak volna a' hajókból, rajtuk ment 's olly tüzeffen meg támadta, hogy a' Törökök nyakra főre vissza szaladtak 's ugráltak hajójaikba, de sokan el veszteztek közzülök, 4 hajóikat is el vették a' Montenegróiak, a' melyekben 38 holt Törökök találtattak. A' Montenegróiak közzül nem esett el több 3-nál, 's 6 kapott sebet. — Jó prédájok volt ez úttal is.

Laudon fő hadi Vezér, a' kemény hurut 's lábainak fájdalma miatt, beteg ágyban fekszik. Az a' vizafiztalás, hogy még is a' rajta lévő betegség nem halálos. Mert vajmi nagy szükség van, kivált a' mostani környül állásokban, ilyen Vezérre. — Tehet ugyan

II.

II. József is fő Vezéreket: de *Laudonokat* nem olly könnyen.

A' napokban meg látogatja ezen emberiségeért szintúgy, mint ritka vitéziségeért magasztalendő fő Vezért egy régi esmerősse, 's a' több beszéllgetés között azt mondja néki: Excellentiád, kérttség kívül, sok szép Török portékát hozott fel *Belgrád* alól. Igen is, felel a' nagy lelkű *Laudon*, 's elő szólítván a' Török Leánykát (kiről már tettünk volt emlékezetet) így folytatja beszédét: Imhol van, a' mit hoztam. No valóban, monda az esmerősse *Laudonnak*, Excellád leg szebb portékát hozott magával, olyat, melly emberiségének nyilvánfágos tanúja. — Mivel a' Török Leányka jól tud Illyriai nyelven beszélni, igen sokat mulatja vele magát nem csak maga a' fő Vezér, hanem a' hozzá méltó Hitvese is, úgymint a' ki *Bazingról* való lévén, még most is könnyen beszéll Törül.

Francia Ország.

Az el múlt Jan. 4-dikén hozzá küldött a' Nemzet Gyűlése a' Királyhoz, 's meg kérte, hogy határozná meg a' summát, a' mellyet kívánna esztendőrt által a' Nemzettől, maga 's háza népe számára; még pedig hathatóssan szivére köttette, hogy az említett summának meg határozásában ne azt tar-

taná maga szemei előtt, a' mit a' már meg szokott takarékosfága, 's Pátriárkai egygyüségére fogna diktálni; hanem nézzen a' maga Koronája méltóságára, mellynek fényesége, pompás és felséges volta a' Törvények eránt tartozott tisztelettől, és így az erről függő boldogságától is a' népnek elválhatatlan. — A' Király belső megindulását jelentette szóval is ezen kéresem a' Nemzet Gyűlésének, ígérte, hogy annak hozzájáruló bizodalmaival nem fog vissza élni, hanem a' tudni kívántt summának meg határozásával várakozik addig, míg a' Státus Interesseinek ki fizetésére, 's az Ország külső és belső békeflegének fenn tartására meg kívántató fundusnak jó lábon állását fogja látni. A' mi magamat személlyessen illet, úgymond, arra, a' jelen lévő környülállásokhoz képest, leg kevesebb gondom.

A' Királyné gondolkozásai is meg egygyeznek a' Királyéval. Kész volt ez a' maga ártatlan gyönyörködtetését is a' Közjónak fel áldozni, vissza küldvén a' Frantzia és Olasz játék néző helyekben volt Lózséinak kultsait, és ámbár a' Párisi Tanáts különösen meg kérette, hogy tartaná meg azokat magánál: mindazáltal vissza nem vette, 's illy ki fejezésfel élt feleletében, hogy a' midőn minden áldozik a' Hazának: ő sem tartja
ma-

magát azon közönséges Törvény alól feloldoztatottnak. — Fel is fér valósággal Frantzia Országának, ha az Udvar maga részéről valamit könnyít rajta.

A' Nemzet Gyűlése, hogy könnyíthessen az Országban, azt végezte, a' fizetésekre (Pension) nézve: hogy csak azoknak kelljen egésszen ki adni, a' kiké nem megy többre 3000 Livránál; a' kiknek fizetések pedig meg haladja a' 3000 Livrát, azoknak előre csak 3000-et kell ki adni. A' fennmaradandó rész eránt Juliusban fog végezni a' Nemzet Gyűlése. Ki vevődnek mindazáltal ezen rendelés alól a' 70 ezteendősek, a' kiknek fizetések, ha többre nem megy 12,000 Livránál, egésszen meg kapják. — Azoknak el fogódik minden fizetések, a' kik tsupán magokról költöztek ki Frantzia Országból. Az Országban kívül lévő Papok se fognak semmit kapni a' jövedelmekből, ha 3 hónap alatt vissza nem térnek.

A' végezés így lett Jan. 4-dikén; hanem 5-diken azt rendelte a' Nemzet Gyűlése, hogy 3 rendbéli fizetések minden haladék nélkül csak ugyan ki fizettefennek, úgymint 1.) az *Affas* örökösinek. Meg akarja t. i. a' Frantzia Nemzet, *Affas* Vezérnek érdemét, annak maradékaiban is jutalmaztatni. *Affas* el fogták az Anglusok, a' Frantziákkal

kal való hadban, és halállal fenyegették, ha katonáinak kiáltani fog. A' Frantzia Vitéz kiáltott még is: *Auvergne* (egy Tartomány-nya Frantzia Országának) adjatok tüzet. Ezek az ellenségek. — Meg is öletett a' szegény *Affas* azon helyben. 2.) Gróf *Chambord*-nak, a' kinek az Attyát szereztsétlenségéből agyon lötte a' mostani Királynak az Artya. 3.) *Lukner* Generálnak, a' ki idegen lévén, Frantzia Országának kíván élni.

Mennyire betsülik a' Frantziák az idegenben a' virtust, mutatja nyilván egy *Nehám* nevezetű Anglus Iffjúnak példás megjutalmaztatása is. Ez, majd élte veszedelmével meg mentette vólt egynehányad magával az el múlt esztendőben *Platner* nevezetű Frantzia Úrnak életét *Vernon* Városában, a' kit, midőn éppen abban foglalatzkodott, hogy *Páris* számára gabonát takarítottathasson, meg fogták a' *Vernoniak*, fel is akasztották vólt már egyszer. — *Nehámnak* példás megjutalmaztatása ebben állott: Jan. 14-dike estvéjén, magához hivatta a' Párisi Tanács, mellynek Gyűlésében a' Nemzet Gyűlése végzéséből egy kardot adott kezébe Marki *Fayette*, a' mellyre e' vólt fel mettzve: *Adatott a' Párisi Tanáctól, Anglus Nehám Úrnak, egy Frantzia Hazáfnak meg szabaditásaért.* —

Bail

Bailly fő Polgármester Úr pedig egy Hazafiúi Koronát tett fejébe, a' melly alkalmatlansággal *Vermeil* Úr így szólott hozzája: „Idegen Iffjú! a' Te bátorságod halhatatlan Just ad Tenéked, a' mi háládatosságunknak meg kívánására. Valóban meg érdemled Te azt a' mi Hazánktól. Nem is tagadja meg az Tőled, a' Te vitézségednek bérít. Vedd el azt, eggy olyan népnek kezeiből, melly már most szabad, és nemes érzékenységű, 's tudja az Anglusokat tsudálni, és követni, az által, hogy meg szün tséltsap lenni, a' maga szokásait meg változtatja, és méltává teszi magát egy vele vetélkedő Nemzethek tiszteletére.“

Sok szépet, és jót lehetne még irni olyat, a' mi mostanában történt Frantzia Országban; de bezzeg lehetne ellenkezőt is: hanem mind a' két rendbéli történeteknek közlését más alkalmatlanságokra kényszerítettünk halasztani. — Tsek azt jegyeztük meg most, hogy foká leisz még az, a' midőn a' békeesség és a' bátorság egymást fogják Páris úttzáin tsókolgatni. — Oka ennek, mert nints ott meg az eggyet értés. Egy rész a' régi igazgatás formájának visszaállhatásáért sohajtozik, 's nem is mulatja el mind azt el követni, mind belől az Országban, mind az Orzágon kívül, a' mit esz-
köz-

Köznek képzel kivánságinak tellyesíthetésére; más rész, még pedig felesebb számú rész, az újjonnan fel állított 's állítandó igazgató formájáért buzog, melly rész ismét ágakra oszlik. Mi tsuda tehát, ha most is újj újj öszve esküvések nyilatkoznak ki, mellyeknek valamint az indító okaik, úgy a' tárgyaik és tzeljaik is igen különböznek egymástól. — Az el múlt hónapnak 16-dikán irták *Párisból*, hogy az az előtt való napon, úgymint 15-dikén, sok tzedulák voltak el hányva az úttzakon, mellyekben a' volt írva, hogy 18-dikon és 19-diken az egész Papság, 's Nemességnek ki kell irtatni. Azért is minden Hazája szzeretőjének készen kell lenni, hogy leg alább egy Papot, vagy Nemest a' más világra küldhessen. A' tzeduláknak nagy hitelenséggel való fel fzedések eránt parantsolatok adattak ki, hogy valahogy' a' népnek kezébe ne menjenek. — A' *Favras* öszve esküdtjeinek, kik a' már említett zenebonát akarták indítani, éppen más lett volna a' tzeljok: mint már az újjabb Tudósítások szzerént bizonyossá kezd lenni, a' mi eddig sokak előtt alig láttzott hitelre méltónak.

251

Portugallia, a' mint írják, szintúgy készíti magát a' hadhoz, mint *Spanyol Ország*, és valamint egy részről, mind a' két Or-

Ország barátságos indulattal viseltetik az egyesült Tsászári Udvarokhoz: úgy más részről nagyon figyelmez *Frantzia Országra*, a' mellynek nem régiben hozzája küldött Követér igen hidegen fogadta a' Portugalliai Királyné; sőt, némelly Tudósítások szerént, el ment előle, midön hallotta volna, hogy ez így kezdi a' maga beszédét: *A' Frantzia Nemzet — nevében. —*

Anglia nagy hasznát veszi most a' Frantziákkal a' kereskedés eránt tett körésének; mert a' Frantziák felette kapdosván a' szabadsághoz, a' Fabrikákat jobbára mind oda hagyták: mint mást is. Arra nézve ugyan van keleti az Angliai portékáknak.

Romából olyan forma Tudósítás érkezett egy helyre Német Országba, mintha fel fogna még egyszer állani a' *Jesuita Rend*.

Híradás.

Weber Simon Péter Ur jelenti, hogy *T. Péter* József Urnak újra két munkáját ki nyomtattatta. Az első az *Álászír*, melly a' szomorú játékon kívül e' következőket foglalja magában: 1-ször Az *Inca*-nak, vagy az *Amerikában* véghez vitetett kegyetlenségnek rövid summáját; 2-ször Minden Országnek, főképpen pedig Magyar Ország' Historiájának leg
szabbb

szébb Darabjait; 3-szor Sz. Istvánról fogva minden (Dietálnak) Ország Gyűléseinek fő végezéseiket 's Hazánknak Igazgatási-Törvényeit; 4-szer Az 1741-ben 's következőekben folytatott Hadakozást; 5-ször A' 7 esztendei háborúnak a' leg hitelesebb irók után való leírását; 6-szor Az 1778-ban kiütött háborúnak summáját, 's egész Európának akkori állapotját. — Mind ezek együtt 30 lron. — A' kik kívánják meg szerezni, méltóztatlanak magokat azon érdemes Uraknál jelenteni, a' kik a' *Martyrok Ofzlopában* 's a' *Pikétben* az előre fizetést bé fizették. Ezen érdemes Urak pedig, kiknek a' köszöneten felyül minden tízre fáradságokért egy adattatik, ne sajnálják *Pesti Vásár* előtt két héttel akar *T. Pétzeli József Urat*, akár *Weber Urat* az előre fizetőknek számokról tudósítani: hogy a' kívánt nyomtatványokat mindeneknek le vihesse. A' pénzt pedig csak *Pestre* küldjék bizonyos embertől, a' ki egyfzersmind a' nyomtatványokat is kezéhez végye. — A' másik munka *Hervéy^o Sirbalmi* 's *Elmékedései*, mellyek *Angliában* tizenöt-ször nyomtattattak ki egymás után, 's reményljük, hogy nálunk is nagy kedvesléget fognak találni. — A' munka még egészen nem kész: azért is az árát nem lehet meg határozni; de ez is fog *Pesten Weber Urnál* találatni. — Nem külömben a' *Merop Tankred* 20 kr. 's *T. Pétzeli József Urnak* eddig ki jött munkái 's a' t. — *Weber Urnak* rend szerént való szállása vagyon *Pesten* a' *Szent Mihályi* kapu előtt egy betűletes *Bodnár mester embernek* házában.

* * * * *

Küldünk két *Magyar Tántz Nótákat*, mellyek *Clavicordiumra* vagynak készítve: hanem *Hegedün* is lehet vonni. Honnan kerültek, máször még írjuk.

